

УДК 343.9

DOI 10.36919/3041-1149(Print).5.2024.145-152

Р. Б. Завгородній,

здобувач ступеня доктора філософії,

ПВНЗ «Європейський університет»

email: zavgorodniyrom@gmail.com

ORCID 0009-0001-1493-0423

СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ПОРУШЕНЬ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Стаття є дослідженням сучасних можливостей криміналістичного забезпечення розслідування порушень прав інтелектуальної власності. Визначено, що інтелектуальна власність відіграє ключову роль у сучасному суспільстві, стимулюючи розвиток науки, техніки та економіки. Належний захист прав інтелектуальної власності є важливим чинником інтеграції України у світове постіндустріальне суспільство. У статті висвітлено сучасні можливості криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень проти прав інтелектуальної власності.

Проаналізовано техніко-криміналістичні засоби, спеціальні методики розслідування й роль експертних досліджень у встановленні фактів порушення. Розглянуто міжнародне співробітництво як засіб боротьби із транснаціональними кримінальними правопорушеннями, а також значення підготовки кваліфікованих фахівців. Увагу приділено використанню інноваційних технологій і методів для ефективного виявлення, фіксації та аналізу доказів.

Результати дослідження спрямовані на вдосконалення криміналістичних підходів до розслідування правопорушень у сфері інтелектуальної власності, підвищення ефективності захисту прав і забезпечення міжнародної інтеграції України.

Ключові слова: інтелектуальна власність, криміналістичне забезпечення, злочини, кримінальні правопорушення, судова експертиза.

Постановка проблеми. Розслідування порушень прав інтелектуальної власності в сучасних умовах є надзвичайно актуальним питанням, що обумовлено динамічним розвитком цифрових технологій, глобалізацією економіки та стрімким збільшенням обсягу інформаційного обміну. Інтелектуальна власність як важливий ресурс сучасного суспільства є ключовим елементом інноваційної діяльності та конкурентоспроможності держав, компаній і окремих суб'єктів господарювання. Порушення цих прав завдають значних економічних збитків, підривають довіру до системи правового захисту та стримують розвиток науково-технічного прогресу.

Однак ефективність розслідування таких правопорушень значною мірою залежить від рівня криміналістичного забезпечення. Сучасні кримінальні правопорушення у сфері інтелектуальної власності характеризуються високим рівнем латентності, транснаціональним характером і використанням складних технічних засобів для приховування слідів злочинної діяльності. Це створює значні виклики для правоохоронних органів у частині збору, аналізу та збереження доказів.

Особливої уваги потребує розробка та впровадження новітніх криміналістичних технологій, зокрема в галузі цифрової криміналістики, штучного інтелекту, аналізу big data та біометрії, які дають змогу підвищити точність та ефективність ідентифікації злочинців і доказування їхньої вини. Паралельно потрібне вдосконалення нормативно-правового забезпечення цих процесів, щоб враховувати нові виклики, пов'язані з інтернаціоналізацією правопорушень.

Отже, дослідження сучасних можливостей криміналістичного забезпечення розслідування порушень прав інтелектуальної власності є не лише науково-теоретично обґрунтованим, але й має вагомое практичне значення для зміцнення правопорядку, забезпечення економічної безпеки та підтримання міжнародного авторитету України як держави, що активно інтегрується в світову спільноту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню дослідження інтелектуальної власності, а також криміналістичного забезпечення розслідування порушень прав в окресленій сфері присвячений ряд праць науковців і дослідників. Так, цим питанням займалися: П. П. Андрушко, І. М. Горбаньов, Н. В. Кісіль, П. Ю. Кравчук, О. В. Новіков, С. П. Филь, О. В. Шалавінський, О. Я. Юрчишин та інші. Втім у сучасних умовах окреслена тема потребує подальших ґрунтовних досліджень.

Мета дослідження полягає в комплексному та всебічному дослідженні сучасних можливостей криміналістичного забезпечення розслідування порушень прав інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу. Інтелектуальна власність сьогодні виступає одним із ключових чинників прогресу в усіх аспектах суспільного життя. Динамічний розвиток науки й техніки, глобалізаційні процеси, масштабні екологічні виклики й обмеженість природних ресурсів зумовлюють підвищення соціально-економічної значущості інтелектуальної діяльності як на рівні окремих держав, так і всього людства. У цьому контексті ефективний захист і охорона прав інтелектуальної власності стають невід'ємною передумовою зміцнення конкурентоспроможності національних виробників, забезпечення сталого економічного розвитку України та її інтеграції у світове постіндустріальне суспільство.

У криміналістичній і кримінологічній науці немає єдиного погляду щодо переліку кримінальних правопорушень, які безпосередньо посягають на права інтелектуальної власності. Водночас більшість науковців визнають, що до таких правопорушень варто відносити:

порушення авторських і суміжних прав (ст. 176 КК України);

порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин або раціоналізаторську пропозицію (ст. 177 КК України);

незаконне використання знаків для товарів і послуг, фірмових найменувань або кваліфікованих зазначень походження товару (ст. 229 КК України);

незаконне збирання чи використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю (ст. 231 КК України), і розголошення таких відомостей (ст. 232 КК України).

Варто зазначити, що останні дві вказані категорії правопорушень належать до кримінальних правопорушень проти інтелектуальної власності лише в частині, яка стосується незаконного отримання або розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю.

Наведені вище кримінальні правопорушення проти інтелектуальної власності можна об'єднати в три групи: 1) ті, що посягають на об'єкти авторського права та суміжних прав (ст. 176 КК України); 2) ті, що посягають на об'єкти промислової власності (ст. 177, 231, 232 КК України); 3) ті, що посягають на правові засоби індивідуалізації учасників господарського (цивільного) обороту товарів та послуг (ст. 229 КК України). Існують й інші класифікації, але, на нашу думку, ця є найбільш прийнятною [8].

Успішне виявлення та розслідування таких кримінальних правопорушень неможливе без належного техніко-криміналістичного забезпечення.

О. В. Шаповал визначає сутність криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень як інтеграцію криміналістичних знань у практичну діяльність правоохоронних, правозахисних і судових органів. Це також передбачає постійне створення нових і вдосконалення вже існуючих положень, засобів і прийомів криміналістичної техніки, тактики та методики [13, с. 359].

Згідно з А. В. Іщенком, І. П. Красюком та В. В. Матвієнком криміналістичне забезпечення розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з порушенням прав інтелектуальної власності, має структуру, що визначається предметом і спрямованістю діяльності. Ця діяльність охоплює розробку, впровадження та використання криміналістичних методів, засобів і рекомендацій для практичного застосування під час розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень. Ключовими складовими криміналістичного забезпечення є: теоретичні основи, правове забезпечення, організаційне забезпечення, науково-технічне та науково-методичне забезпечення, навчально-методичне забезпечення, а також матеріально-технічне забезпечення.

Діяльність з криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, що базується на всіх складових криміналістики, повинна сприяти розвитку криміналістичної

діяльності та виводити її на новий рівень. Тому принципи криміналістичного забезпечення мають відповідати принципам криміналістики за змістом. У рамках цього процесу принципи повинні слугувати основою для структурної організації діяльності, визначати кореляційні зв'язки між складовими частинами системи та компетенцією осіб, уповноважених на здійснення криміналістичного забезпечення й управління відповідним апаратом. З огляду на принципи наукового дослідження й ті, що вироблені в науці криміналістики та кримінального процесу, можна виокремити основні принципи криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень [1, с. 79]:

принцип законності (як принцип – умова здійснення криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень);

принцип достатньої різноманітності чи криміналістичної достатності (як структурний принцип; з огляду на підхід щодо побудови системи криміналістичного забезпечення до неї повинні входити лише такі види діяльності, які зможуть як найкраще задовольнити потреби суспільства щодо ефективності її діяльності (виконання завдань, передбачених ст. 2 КПК України) без зайвого їхнього дублювання та за відсутності тих, що не мають достатнього впливу на результат);

принцип відповідної єдності, або цілісності системи криміналістичного забезпечення (як принцип діяльності, який передбачає, що лише за умови одночасної роботи складових частин системи криміналістичного забезпечення може бути досягнутий бажаний результат у найоптимальніший спосіб);

принцип конкретності (як змістовний принцип, згідно з яким усі складові частини системи криміналістичного забезпечення – самостійні види людської діяльності, що не суперечать один одному) [3].

Сучасні можливості криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень охоплюють:

1. *Техніко-криміналістичні засоби.* Використання спеціалізованих приладів і програмного забезпечення є ключовим у дослідженні документів, що підтверджують права інтелектуальної власності, а також у аналізі цифрових доказів. Це охоплює застосування судової фотографії, звуко- та відеозапису, а також інших методів криміналістичної техніки для виявлення та фіксації доказів.

2. *Методики розслідування.* Розробка та впровадження спеціальних методик, адаптованих до специфіки кримінальних правопорушень у сфері інтелектуальної власності, є потрібним для ефективного розслідування. Це охоплює створення криміналістичних характеристик таких кримінальних правопорушень, які враховують їхні особливості та сприяють розробці відповідних методів розслідування.

3. *Експертні дослідження.* Залучення фахівців для проведення експертиз, пов'язаних із встановленням факту порушення прав інтелектуальної власності, оцінкою збитків та ідентифікацією підробок, є важливим етапом розслідування. Це може охоплювати судову експертизу об'єктів інтелектуальної власності, яка базується на використанні різних методів криміналістичної техніки.

4. *Міжнародне співробітництво.* Співпраця з міжнародними організаціями та правоохоронними органами інших країн є ключовою в боротьбі з порушеннями прав інтелектуальної власності. Це охоплює обмін інформацією та досвідом, а також координацію дій у рамках міжнародних угод та організацій, як-от Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).

5. *Навчання та підвищення кваліфікації.* Підготовка спеціалістів у галузі розслідування кримінальних правопорушень проти інтелектуальної власності є потрібною для ефективного застосування сучасних методів і технологій. Це охоплює навчальні програми, що містять правові основи використання криміналістичної техніки й методів виявлення, фіксації та дослідження доказів.

Техніко-криміналістичні засоби. Техніко-криміналістичні засоби – це різноманітні пристрої, інструменти та матеріали, що застосовуються для збору й аналізу доказів і орієнтуючої інформації з метою виявлення та розслідування кримінальних правопорушень.

З численних техніко-криміналістичних засобів, доступних спеціалісту, обираються ті, які найкраще відповідають конкретним завданням і умовам розслідування. За своїм призначенням ці засоби можна поділити на кілька груп. Вони допомагають виявляти умови, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень у сфері порушення прав інтелектуальної власності, а також розробляти рекомендації щодо їхнього усунення. Отже, ефективне використання техніко-криміналістичних засобів у процесі розслідування правопорушень інтелектуальної власності сприяє:

- підвищенню результативності слідчих (розшукових) дій;
- збільшенню продуктивності роботи слідчих;
- здобуттю важливої пошукової інформації;
- детальному дослідженню об'єктів у лабораторних умовах;
- запобіганню кримінальних правопорушень;
- проведенню оперативно-розшукових заходів [10].

Техніко-криміналістичні засоби під час проведення експертних досліджень, залежно від конкретного виду експертизи, диференціюють на окремі групи: засоби дактилоскопії, балістики, трасології, фототехніки, дослідження документів, почерку тощо. До техніко-криміналістичних засобів, що використовуються в кримінальному судочинстві, висувають такі вимоги:

- наукова обґрунтованість;
- безпечність застосування;
- відповідність нормам законності.

Методики розслідування. Формулювання криміналістичної характеристики будь-якого кримінального правопорушення є суттєвим етапом його доказування, оскільки воно дає змогу не лише визначити обставини, що потребують встановлення, а й розробити подальший план розслідування та визначити тактику проведення слідчих і розшукових заходів. За деякими науковими підходами криміналістична характеристика являє собою систему інформації про кримінальне правопорушення, що має як кримінально-правове, так і процесуальне значення. Це поняття охоплює елементи, які відповідають обставинам предмета доказування: способи підготовки та вчинення кримінального правопорушення, безпосередній об'єкт кримінального посягання, умови його охорони від посягання, характеристику особи злочинця, а також методи маскування, спрямовані на приховування злочинної діяльності [12, с. 119]. Інші дослідники вважають, що криміналістична характеристика кримінального правопорушення полягає в аналізі механізмів типових подій, що підлягають розслідуванню, а також у вивченні закономірностей і локалізації інформаційного відображення цих подій у навколишньому середовищі на різних рівнях взаємодії. Це дає змогу сформулювати науково обґрунтовані рекомендації та методики виявлення, вилучення й використання відбитої інформації в процесі пізнання, зокрема для ретроспективного відтворення адекватної картини подій, що мали місце [6, с. 324].

Треті ж криміналістичну характеристику конкретного кримінального правопорушення характеризують як опис (усний або письмовий) розслідуваного кримінального правопорушення. Його складає сам слідчий, використовуючи типові характеристики, моделі кримінальних правопорушень і програми розслідування. І. М. Горбаньов вважає, що елементами криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень у сфері інтелектуальної власності є: предмет злочинного посягання; способи скоєння кримінального правопорушення; механізм слідотворення; обставини скоєння кримінального правопорушення; типові особливості групи злочинців, мотиви та цілі скоєння кримінального правопорушення [2, с. 12]. Однак, на думку П. Ю. Кравчук та О. В. Шалавінського, криміналістична характеристика кримінальних правопорушень у сфері інтелектуальної власності охоплює: спосіб вчинення кримінального правопорушення, предмет злочинного посягання, особу злочинця та типові сліди кримінального правопорушення [5].

Крім того, варто звернути увагу на такі методи:

- інтеграція штучного інтелекту: автоматизація рутинних операцій, розпізнавання образів, аналіз значних обсягів даних;
- використання хмарних технологій: забезпечення швидкого та безпечного доступу до даних і програмного забезпечення;

- міждисциплінарний підхід: залучення фахівців різних галузей знань (юристи, економісти, програмісти);
- співпраця з міжнародними організаціями: обмін досвідом та інформацією для ефективної боротьби з транснаціональною злочинністю.

Експертні дослідження. В Україні встановлення фактичних даних щодо властивостей, характеристик, закономірностей створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності є складовою частиною предмета експертизи в цій сфері. Наразі судові експертизи в галузі інтелектуальної власності здійснюють експерти, які працюють у науково-дослідних установах судових експертиз Міністерства юстиції України, Експертній службі Міністерства внутрішніх справ України та Службі безпеки України, а також приватними судовими експертами, внесеними до Реєстру атестованих судових експертів України. Згідно з положеннями статті 7 Закону України «Про судову експертизу» [9] до проведення судових експертиз можуть бути залучені також фахівці з відповідних галузей знань у порядку та на умовах, визначених цим Законом. Практика свідчить, що цих спеціалістів зазвичай включають до складу комісії разом із атестованими судовими експертами у сфері інтелектуальної власності, коли виникає потреба в застосуванні вузькопрофільних знань, що належать до конкретних галузей науки, техніки, мистецтва чи ремесла [4].

Міжнародне співробітництво. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності є відповідним компонентом у боротьбі з порушеннями авторських прав, патентів, товарних знаків та інших об'єктів інтелектуальної власності на глобальному рівні. Зростання глобалізації та розвиток цифрових технологій призвели до того, що порушення прав інтелектуальної власності набули транснаціонального характеру [7].

Основні міжнародні організації, які займаються питаннями інтелектуальної власності:

Всесвітня організація інтелектуальної власності. Спеціалізована установа ООН, яка займається питаннями захисту авторських прав, патентів, товарних знаків та інших об'єктів інтелектуальної власності на глобальному рівні.

Всесвітня торгова організація (ВТО). Регулює міжнародну торгівлю, охоплюючи питання, пов'язані з інтелектуальною власністю.

Інтерпол. Міжнародна організація кримінальної поліції, яка координує боротьбу з транснаціональною злочинністю, включно з порушенням прав інтелектуальної власності.

Виклики та перспективи:

Швидкий розвиток технологій. Поява нових технологій, як-от штучний інтелект, блокчейн та 3D-друк, створює нові виклики для захисту інтелектуальної власності.

Транснаціональний характер злочинності. Злочинні угруповання стають усе більш організованими та використовують складні схеми для ухилення від відповідальності.

Недостатня правова обізнаність. Багато людей не усвідомлюють важливості захисту інтелектуальної власності та не знають своїх прав.

Навчання й підвищення кваліфікації. Освіта в галузі інтелектуальної власності користується значним попитом серед осіб, чия професійна діяльність вимагає вдосконалення знань і навичок у цій сфері. Випускниками таких програм здебільшого стають працівники митних органів, слідчих установ, судових і прокурорських органів, а також представники поліції, тобто особи, на яких покладено завдання захисту прав інтелектуальної власності від порушень і протиправних дій. Для цієї категорії фахівців розроблені спеціалізовані навчальні курси, які охоплюють такі теми: кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері інтелектуальної власності, методика розслідування справ цієї категорії, порушення митних правил щодо об'єктів інтелектуальної власності, процедура адміністративного розгляду порушень, основи криміналістичних досліджень у цій сфері, а також основи судової експертизи в контексті інтелектуальної власності [11].

Застосування цих можливостей сприяє ефективному розслідуванню та попередженню порушень прав інтелектуальної власності, забезпечуючи захист інтересів правовласників і розвиток інноваційної діяльності.

Висновки. Отже, сучасні можливості криміналістичного забезпечення розслідування порушень прав інтелектуальної власності є ключовим інструментом для ефективного реагування на виклики, пов'язані з правопорушеннями в цій сфері. Використання новітніх техніко-криміналістичних засобів, адаптованих методик розслідування та залучення експертних досліджень сприяють точному встановленню обставин правопорушень, забезпеченню правової охорони інтелектуальної власності та мінімізації збитків правовласників. Міжнародна співпраця й навчання фахівців доповнюють ці можливості, створюючи комплексний підхід до захисту прав інтелектуальної власності.

1. Розробка спеціалізованих методичних посібників

Створення комплексних методик, що містять детальні інструкції з використання техніко-криміналістичних засобів для виявлення та документування порушень прав інтелектуальної власності.

Розробка інструментів для стандартного оформлення доказів, що можуть бути використані в судових процесах, охоплюючи інтерпретацію електронних доказів, відео- та аудіофіксацій, а також даних з відкритих джерел в інтернеті.

Використання міжнародного досвіду в розробці методичних матеріалів для підвищення рівня криміналістичної практики у сфері захисту інтелектуальної власності.

2. Посилення міжнародного співробітництва

Створення спеціалізованих міжнародних платформ для обміну інформацією та координації дій між правоохоронними органами різних країн щодо виявлення та розслідування порушень прав інтелектуальної власності.

Розширення участі в міжнародних програмах та ініціативах, як-от інтелектуальна власність у рамках Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Європейської комісії та інших міжурядових організацій, що спеціалізуються на боротьбі з порушеннями.

Запровадження спільних розслідувань і антикорупційних заходів, спрямованих на виявлення організованих злочинних груп, що займаються підробкою, контрафакцією та іншими порушеннями прав інтелектуальної власності.

3. Інвестиції в навчання спеціалістів

Розробка прогресивних програм професійного навчання для слідчих, прокурорів, суддів, а також фахівців у галузі інтелектуальної власності щодо новітніх методів розслідування правопорушень, які охоплюють високотехнологічні інструменти й інноваційні стратегії.

Впровадження тренінгів і сертифікаційних курсів для адвокатів, патентних повірених та інших учасників процесу, які допоможуть покращити їх розуміння сучасних викликів у сфері прав інтелектуальної власності та методів захисту.

Створення спеціалізованих навчальних програм у закладах вищої освіти й академіях правоохоронних органів для підготовки кадрів, здатних реагувати на новітні технології та методи, що використовуються для порушення прав інтелектуальної власності.

Ці додаткові заходи дадуть змогу не лише вдосконалити практичні аспекти боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності, але й створять стійку, інтегровану систему, здатну ефективно реагувати на нові виклики в цій галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонов К. В., Карнаухов О. В. Принципи криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень. *Вісник Академії митної служби України. Серія «Право»*. 2013. № 1 (10). С. 79.

2. Горбаньов І. М. Особливості методики розслідування кримінальних правопорушень у сфері інтелектуальної власності : навчальний посібник з інтерактивними елементами. Одеса : ОДУВС, 2016. 218 с.

3. Карнаухов О. В., Варава В. В. Антологія криміналістичного забезпечення: наукові погляди та принципи. *Правова позиція*. 2019. № 4 (25). С. 166–172.

4. Кісіль Н. В. Визначення професійних компетентностей судових експертів у сфері інтелектуальної власності та їх значення для підготовки експертів. *Криміналістика і судова експертиза*. 2023. Випуск 68. С. 601–614.

5. Кравчук П. Ю., Шалавінський О. В. Особливості криміналістичної характеристики злочинів в сфері інтелектуальної власності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. Випуск 81, частина 3. С. 109–114.
6. Мальцев О. В., Саїнчин О. С., Сотула О. С. Теоретичні основи розслідування умисних вбивств: кримінально-правові, криміналістичні та психологічні аспекти. Психологічний портрет серійного вбивці : монографія. Ottawa : Accent Graphics Communications & Publishing, 2019. 754 с.
7. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності. URL : <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/39430> (дата звернення: 18.12.2024).
8. Новіков О. В. Злочини проти інтелектуальної власності: поняття, види, сучасний стан та тенденції розвитку. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 3. С. 234–239.
9. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 17.12.2024).
10. Скірський І. В., Поджаренко К. Є. Криміналістична наука та навчальний процес: сучасні досягнення та перспективи. *Креативна педагогіка : наук.-метод. зб. / Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки*. Вінниця, 2010. С. 141–143.
11. Филь С. П., Юрчишин О. Я. Вища освіта з інтелектуальної власності в Україні. *Розвиток науки і техніки: проблеми та перспективи* : збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції з нагоди відзначення Дня науки – 2021 в Україні, м. Київ, 20 травня 2021 р. Київ : ДНДІ МВС України, 2021. С. 245–248.
12. Шаповал К. А. Визначення поняття та структури криміналістичної характеристики вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством. *Право і Безпека*. 2020. № 1. С. 118–122.
13. Шаповал О. В. Щодо визначення поняття й сутності криміналістичного забезпечення розслідування злочинів. *Форум права*. 2015. № 1. С. 356–360.

REFERENCES

1. Antonov K. V, Karnaukhov O. V. (2013). Pryntsypy kryminalistychnoho zabezpechennia rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen [Principles of Criminalistic Support for the Investigation of Criminal Offenses]. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Seriiia «Pravo»*. № 1 (10). S. 79 [in Ukrainian].
2. Horbanov I. M. (2016). Osoblyvosti metodyky rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen u sferi intelektualnoi vlasnosti [Peculiarities of the Methodology for Investigating Criminal Offenses in the Field of Intellectual Property] : navchalnyi posibnyk z interaktyvnymy elementamy. Odesa : ODUVS, 218 s. [in Ukrainian].
3. Karnaukhov O. V., Varava V. V. (2019). Antolohiia kryminalistychnoho zabezpechennia: naukovy pohliady ta pryntsypy [Anthology of Criminalistic Support: Scientific Perspectives and Principle]. *Pravova pozytsiia*. № 4 (25). S. 166–172 [in Ukrainian].
4. Kisil N. V. (2023). Vyznachennia profesiinykh kompetentnostei sudovykh ekspertiv u sferi intelektualnoi vlasnosti ta yikh znachennia dlia pidhotovky ekspertiv [Definition of Professional Competencies of Forensic Experts in the Field of Intellectual Property and Their Importance for Expert Training]. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza*. Vypusk 68. S. 601–614 [in Ukrainian].
5. Kravchuk P. Iu., Shalavynskyi O. V. (2024). Osoblyvosti kryminalistychnoi kharakterystyky zlochyniv v sferi intelektualnoi vlasnosti [Peculiarities of the Criminalistic Characteristics of Crimes in the Field of Intellectual Property]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu*. Vypusk 81, chastyna 3. S. 109–114 [in Ukrainian].
6. Maltsev O. V., Sainchyn O. S., Sotula O. S. (2019). Teoretychni osnovy rozsliduvannia umysnykh vbyvstv: kryminalno-pravovi, kryminalistychni ta psykholohichni aspekty [Theoretical Foundations of Investigating Intentional Murders: Criminal-Legal, Criminalistic, and Psychological Aspects]. *Psykholohichniy portret seriinoho vbyvtsi : monohrafiia*. Ottawa : Accent Graphics Communications & Publishing. 754 s. [in Ukrainian].
7. Mizhnarodne spivrobitnytstvo u sferi intelektualnoi vlasnosti [International Cooperation in the Field of Intellectual Property]. URL : <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/39430> (data zvernennia: 18.12.2024) [in Ukrainian].

8. Novikov O. V. (2019). Zlochyny proty intelektualnoi vlasnosti: poniattia, vydy, suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku [Crimes Against Intellectual Property: Concepts, Types, Current State, and Development Trends]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 3. S. 234–239 [in Ukrainian].

9. Pro sudovu ekspertyzu [On Forensic Expertise] : Zakon vid 25.02.1994 № 4038-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (data zvernennia: 17.12.2024) [in Ukrainian].

10. Skirskiy I. V., Podzharenko K. Ie. (2010). Kryminalistychna nauka ta navchalnyi protses: suchasni dosiahnennia ta perspektyvy [Criminalistics and the Educational Process: Modern Achievements and Prospects]. *Kreatyvna pedahohika : nauk.-metod. zb. / Akademiia mizhnarodnoho spivrobitnytstva z kreatyvnoi pedahohiky*. Vinnytsia. S. 141–143 [in Ukrainian].

11. Fyl S. P., Yurchyshyn O. Ia. (2021). Vyshcha osvita z intelektualnoi vlasnosti v Ukraini [Higher Education in Intellectual Property in Ukraine]. *Rozvytok nauky i tekhniky: problemy ta perspektyvy* : zbirnyk tez Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi internet-konferentsii z nahody vidznachennia Dnia nauky – 2021 v Ukraini, m. Kyiv, 20 travnia 2021 r. Kyiv : DNDI MVS Ukrainy, S. 245–248 [in Ukrainian].

12. Shapoval K. A. (2020). Vyznachennia poniattia ta struktury kryminalistychnoi kharakterystyky vbyvstv, uchynenykh u zviazku z domashnim nasylstvom [Definition of the Concept and Structure of Criminalistic Characteristics of Murders Committed in Connection with Domestic Violence]. *Pravo i Bezpeka*. № 1. S. 118–122 [in Ukrainian].

13. Shapoval O. V. (2015). Shchodo vyznachennia poniattia y sutnosti kryminalistychnoho zabezpechennia rozsliduvannia zlochyniv [On the Definition of the Concept and Essence of Criminalistic Support for the Investigation of Crimes]. *Forum prava*. № 1. S. 356–360 [in Ukrainian].

R. B. Zavhorodnii. MODERN POSSIBILITIES OF FORENSIC SUPPORT IN INVESTIGATING INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS VIOLATIONS

The article explores the modern possibilities of forensic support in the investigation of intellectual property rights violations. It establishes that intellectual property plays a key role in contemporary society, stimulating the development of science, technology, and the economy. Proper protection of intellectual property rights is a crucial factor in Ukraine's integration into the global post-industrial society. The article highlights the current capabilities of forensic support in investigating crimes against intellectual property rights.

Technical and forensic tools, specialized investigative techniques, and the role of expert examinations in establishing facts of violations are analyzed. International cooperation is examined as a means of combating transnational crimes, alongside the importance of training qualified professionals. Attention is given to the use of innovative technologies and methods for the effective detection, recording, and analysis of evidence.

The research findings aim to improve forensic approaches to investigating offenses in the field of intellectual property, enhance the efficiency of rights protection, and foster Ukraine's international integration.

Keywords: intellectual property, forensic support, crimes, criminal offenses, forensic examination.